

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslance Jiřího Miholy a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 135/2020 Sb., o zvláštních pravidlech pro přijímání k některým druhům vzdělávání a k jejich ukončování ve školním roce 2019/2020 (sněmovní tisk č. 855)

Vláda na své schůzi dne 15. června 2020 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 135/2020 Sb., o zvláštních pravidlech pro přijímání k některým druhům vzdělávání a k jejich ukončování ve školním roce 2019/2020, a zaujala k němu **nesouhlasné** stanovisko, a to zejména z těchto důvodů:

1. Vláda úvodem zdůrazňuje, že opatření týkající se letošního přijímacího řízení na střední školy vyplývají z nouzového režimu celé země a byla navržena a přijata tak, aby byl zabezpečen chod českého školství a aby úprava vzdělávání včetně přijímání ke vzdělávání byla co nejméně na úkor uchazečů o přijetí ke vzdělávání ve střední škole, tedy se snahou adekvátně vyvážit ochranu práv a zájmů uchazečů a reálnost naplnění harmonogramu přijímacího řízení časově posunutého vlivem mimořádné situace. Navrhovaným navrácením možnosti odvolání proti rozhodnutí ředitele školy by sice došlo k navýšení procesního standardu uchazečů o střední vzdělávání i k posílení garance zákonnosti rozhodování ředitelů středních škol, nelze však odhlédnout od nevyhnutelné časové naléhavosti, s jakou bude přijímací řízení v tomto školním roce uskutečněno, od reálnosti harmonogramu přijímacího řízení ani od zájmu postavit co nejdříve na jisto, kteří uchazeči budou přijati ke studiu na jednotlivých středních školách.
2. Hlavním důvodem pro stanovení pouze jednoho termínu jednotné přijímací zkoušky je podle mínění vlády zejména epidemiologické hledisko a zájem na zajištění ochrany zdraví uchazečů, pedagogických pracovníků a zprostředkovaně i všech ostatních obyvatel České republiky. V době přijímacího řízení se sjíždějí uchazeči i jejich zákonní zástupci z různých oblastí a dochází k náporu i na běžnou infrastrukturu. Přijímací řízení je proto považováno za jednu z nejrizikovějších aktivit z hlediska možnosti šíření koronaviru.

3. Z Ústavy České republiky, Listiny základních práv a svobod ani z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána, nelze dovodit právo na odvolání ve správním řízení a záleží tedy na zákonodárci, bude-li v konkrétním případě považovat vyloučení opravného prostředku za nezbytné či přiměřené, popř. odůvodněné povahou vedeného řízení. K vyloučení přípustnosti odvolání proti rozhodnutí ředitele střední školy o žádosti o přijetí ke vzdělávání vedly důvody, na jejichž základě bylo nutno přistoupit k časovému posunutí přijímacího řízení na střední školy. Nepřípustnost odvolání, stanovená ustanovením § 18 zákona č. 135/2020 Sb., pak byla přijata zejména s ohledem na požadavek neprodlužování délky doby trvání přijímacího řízení. Kontrolami odvolacích správních orgánů bylo zjištěno, že naprostá většina odvolání podaných proti rozhodnutí o nepřijetí není podávána z důvodu pochybení školy v rámci řízení o přijetí či upozornění na nestandardní či nespravedlivý průběh přijímací zkoušky, který by měl být namítán a zhojen v rámci odvolacího řízení, nýbrž je využívána za účelem následného přijetí původně nepřijatých žáků na uvolněná místa. Vláda upozorňuje na to, že stejného účinku bude dosaženo i institutem nového rozhodnutí, který předpokládá zákon č. 135/2020 Sb., přičemž práva účastníka řízení zůstanou zachována. To znamená, že v případě, pokud bude mít ředitel školy stále neobsazené místo z důvodu, že jiný úspěšný uchazeč neodevzdá svůj zápisový lístek nebo jej následně vezme zpět, bude moci být na základě nového rozhodnutí přijat i ten uchazeč, který nebyl přijat pouze z kapacitních důvodů, a to právě na základě vydání nového rozhodnutí. Institutem nového rozhodnutí lze zhojit i případná procesní pochybení. Z právního hlediska je využití nového rozhodnutí dokonce vhodnější než školským zákonem umožněná deformace účelu autoremedury v odvolacím řízení.
4. V případě, že by bylo odvolání zachováno, musel by uchazeč čekat na výsledek rozhodnutí odvolacího orgánu a celé přijímací řízení by tím bylo s ohledem na posunutí termínu konání jednotné přijímací zkoušky neúměrně prodlouženo. Lhůty v odvolacím řízení jsou nastaveny tak, že by se uchazeč o přijetí ke vzdělávání ani škola nemuseli výsledek odvolacího řízení dozvědět ani do začátku nového školního roku.
5. Na základě ustanovení § 18 zákona č. 135/2020 Sb. nemůže dojít k libovůli ředitele školy při rozhodování o přijetí, neboť je v rozhodování vázán vyhlášenými kritérii přijímacího řízení. Možnost domoci se soudní ochrany pro případ, pokud by rozhodnutí o nepřijetí uchazeče ke střednímu vzdělávání bylo učiněno v rozporu se zákonem a vyhlášenými podmínkami přijímacího řízení, není rovněž dotčena.
6. Z hlediska právní jistoty není vhodné, aby se školám a studentům pravidla pro přijímání ke studiu opakovaně měnila, a navíc je zjevné, že navržené změny by ani při využití navrhovaného institutu vyslovení souhlasu Poslanecké sněmovny již v prvním čtení

nebyly schváleny dříve než v průběhu prázdnin, což by způsobilo, že by nebylo možné dodržet ani navrhovanou lhůtu 3 pracovních dnů ode dne doručení rozhodnutí pro podání odvolání. Následnou změnu pravidel přijímacího řízení tedy vláda nepovažuje za žádoucí.

7. Vláda též připomíná, že odlišný způsob konání zkoušek se týká všech uchazečů o přijetí ke střednímu vzdělávání v letošním roce rovnocenně. S ohledem na některé změny oproti běžnému průběhu konání přijímacích zkoušek bylo rozhodnuto o prodloužení délky trvání didaktických testů jednotné přijímací zkoušky, a to na 70 minut v případě testu z českého jazyka a literatury a na 85 minut v případě matematiky. Cílem této úpravy je přinést uchazečům trochu více klidu na vypracování testů v letošním školním roce.